

УДК 658.589

ГРИНЬКО Тетяна Валеріївна

доктор економічних наук, професор, декан факультету економіки,
професор кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ORCID ID: 0000-0002-7882-4523

e-mail: greisy25@gmail.com

ГВІНІАШВІЛІ Тетяна Зурабівна

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

ORCID ID: 0000-0002-7961-2549

e-mail: gvintanya@gmail.com

РОМАНОВА Лариса Петрівна,

Магістр бізнес-адміністрування
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Україна

ORCID ID: 0000-0001-7913-1131

e-mail: larisaromanova929@gmail.com

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В роботі обґрунтовано актуальність питань щодо формування та розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Доведено, що постійний розвиток інноваційного потенціалу дає можливість підприємству отримувати конкурентні переваги, вирішувати виробничі проблеми та займати стійку конкурентну позицію на ринку. За результатами аналізу та узагальнення існуючих підходів до розуміння інноваційного потенціалу, в роботі удосконалено понятійно-термінологічний апарат через визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства. На основі дослідження особливостей формування інноваційного потенціалу підприємства в умовах динамічного оточення, в статті розвинуто концептуальні основи управління розвитком інноваційного потенціалу в частині розробки науково-методичного підходу, що передбачає наявність гнучкої системи адаптації до змін зовнішніх та внутрішніх умов у процесі розробки та впровадження нововведень, що враховує залежність та взаємозв'язок цілей розвитку інноваційного потенціалу від цілей розвитку та функціонування підприємства.

***Ключові слова:** механізм управління, потенціал, інноваційний потенціал, інноваційний розвиток, управління розвитком*

JEL classification: M13, O31

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.4.30.38>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

За сучасних умов функціонування економіки лише ефективне використання інновацій відіграє провідну роль у вирішенні

економічних, екологічних, соціальних та культурних завдань розвитку суспільства. Стрімкий розвиток НТП, а разом з ним і постійно зростаючий рівень ринкової конкуренції змушують суб'єктів підприємництва підвищувати інноваційну активність та, як наслідок, нарощувати

власний інноваційний потенціал. Адже, розвиток технологічної бази інноваційної економіки неможливий без інноваційного потенціалу, тобто здатності суб'єктів підприємництва виробляти інноваційну продукцію відповідно до потреб світового ринку. Крім того, постійно мінливі умови функціонування змушують суб'єктів підприємництва адаптуватись до вимог зовнішнього середовища, здійснювати необхідні заходи з метою удосконалення інноваційної діяльності та зміцнення інноваційного потенціалу, що дозволяє розкрити його додаткові можливості.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває комплекс завдань щодо формування та розвитку інноваційного потенціалу як системного показника, який характеризує рівень ефективності підприємства у реалізації стратегії його інноваційного розвитку.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі теоретичні положення щодо формування інноваційного потенціалу знайшли відображення у роботах як зарубіжних, так і вітчизняних авторів, серед яких К. Фрімен, П. Друкер, Дж. Тіс, К. Кристенсен, Г. Мінцберг, Дж.Б. Куїнн, І.О. Галиця, Н.П. Гончарова, С.М. Ілляшенко, І.А. Павленко, І.Л. Петрова, І.М. Рєпіна, Л.Г. Смоляр, Н.І. Чухрай, І.В. Федулова та ін. Концептуальні розробки щодо розвитку інноваційного потенціалу представлені у роботах В.Ю. Вострякової, С.А. Бондаренко, О.С. Пилипенко, Л.П. Шендерівської, А.В. Кваско, В.С. Мислюка, М.М. Тисько та ін. Значний внесок у дослідження наукових підходів до оцінювання інноваційного потенціалу зробили І.Ю. Єпіфанова, М.П. Войнаренко, В.Н. Гунін, Н.С. Краснокутська, М.О. Кравченко, І.В. Новікова, А.І. Пригожин, О.С. Федоніна, С.В. Філіппова та ін.

Але, незважаючи на значний науковий доробок з даної проблематики та з урахуванням основних тенденцій інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва, численних досліджень з питань формування, розвитку, оцінки та управління інноваційним потенціалом, сьогодні ще залишається ряд невирішених проблем, які виникають в процесі розвитку

НТП, різноманітних трансформацій у зовнішньому бізнес середовищі, зміни попиту на нові технології і т. ін.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Зважаючи на значну увагу, що приділяється дослідженню зазначеної проблематики та особливо відзначаючи вагомий внесок вітчизняних та зарубіжних науковців у вирішення завдань щодо управління інноваційним розвитком, слід відзначити, що сьогодні досі існують певні протиріччя в частині визначення сутності та структури інноваційного потенціалу підприємства, а також в частині розробки єдиного та цілісного підходу до управління інноваційним потенціалом підприємства.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є поглиблення науково-методичного підходу щодо формування механізму управління розвитком інноваційного потенціалу та розробка рекомендацій щодо стратегічного розвитку суб'єктів підприємництва на основі впровадження інновацій.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У розрізі економічної системи потенціал постає як джерело та ресурс функціонування та перспективного розвитку. При цьому потенціал пов'язаний як з конкретним об'єктом, чи то економічна система, починаючи від світової економіки та завершуючи підприємством. Як відомо, рівень розвитку економічної системи визначається інноваційним потенціалом як стратегічної складової системи загалом, що також є основою конкурентоспроможної економіки в цілому [13]. Отже, інноваційний потенціал є джерелом інноваційного розвитку економічної системи. Тож, з метою визначення специфічних особливостей формування інноваційного потенціалу суб'єкта підприємництва, слід розглянути основні підходи до визначення сутності даного поняття.

Поняття «інноваційний потенціал» у науковий обіг запровадив К. Фрімен у 1980-х рр., який розглядав інноваційний потенціал як можливість, внутрішній ресурс системи, енергію, яка може бути мобілізована для певних цілей за певних умов [21]. Поряд із К. Фріменом, відомий фахівець П. Друкер, який опікувався питаннями інновацій, зробив висновок, що «інновації починаються з аналізу наявного потенціалу з метою його ефективного використання» [10].

Результати аналізу вітчизняного наукового доробку щодо визначення сутності інноваційного потенціалу свідчать про тенденції розуміння даної категорії в якості організаційних здібностей та готовності суб'єктів підприємництва до забезпечення ефективної інноваційної діяльності на мікрорівні, рівні регіону, галузі, економіки країни в цілому [9; 1; 3]. В. Вострякова описує інноваційний потенціал підприємства як «інтегральну характеристику комплексу економічних ресурсів, поточних і майбутніх здатностей та можливостей економічної системи здійснювати цілеспрямовану інноваційну діяльність через трансформацію сукупності ресурсів із врахуванням системи внутрішніх та зовнішніх факторів» [2].

Науковці Й.М. Петрович та І.І. Новаківський визначають інноваційний потенціал підприємства «як його потенційну спроможність на певний момент часу здійснювати трансформацію ресурсів на засадах новітніх технологій та організування їх освоєння персоналом високого рівня кваліфікації в процесі виробництва продукції, яка відповідає міжнародним стандартам якості та користується підвищеним попитом на ринках» [12]. С.М. Ілляшенко визначає структуру інноваційного потенціалу виокремлюючи при цьому такі його складові як ринковий, інтелектуальний, кадровий, технологічний, інформаційний, інтерфейсний та науково-дослідний потенціали. Науковець під інноваційним потенціалом розглядає «деяку критичну масу ресурсів господарюючого суб'єкта (інтелектуальних, науково-дослідних, інформаційних і т. д.), необхідну і достатню для його розвитку на основі постійного пошуку та використання нових сфер і способів реалізації ринкових можливостей, які відкриваються перед ним, що пов'язано з модифікацією існуючих і

формуванням нових ринків збуту» [11].

Залежно від різних теоретичних поглядів на розуміння сутності аналізованого терміну, зарубіжні дослідники використовують різні компоненти інноваційного потенціалу, такі як ресурси, процеси та цінності, які визначають, що підприємство може виробляти, а що ні [19]. За такого підходу, в якості компонентів інноваційного потенціалу використовуються різні конфігурації ресурсів [16] та визначаються певні характеристики підприємства як компоненти потенціалу, такі як: лідерство, політика, стратегія, ресурси, партнерство, взаємовідносини з клієнтами, організаційна культура, формування ланцюжка поставок [14].

Отже, розглядаючи підходи зарубіжних дослідників до визначення сутності поняття інноваційного потенціалу, можна узагальнити їх за групами. Перша група досліджень сконцентрована на необхідності збереження та розвитку людського капіталу. Дослідники, визначаючи інноваційний потенціал людського капіталу, виділяють такі показники як кількість співробітників, рівень їх знань та навичок, мобільність, структуру зайнятості, компетенції [25; 23].

Друга група дослідників розглядає інновації підприємства як конкурентний потенціал, визначає його як набір матеріальних та нематеріальних ресурсів, що дозволяють підприємству досягти конкурентної переваги [20] або як контрольований набір активів підприємства, а також набір навичок та компетенцій у галузі використання інформації та знань [15].

Третя група дослідників відносить інноваційний потенціал підприємства до бізнес-моделі, яка комплексно описує не тільки ресурси підприємства, але й інші важливі елементи, такі як цінність для клієнта, маркетингову діяльність, взаємодія з партнерами та розподіл фінансових ресурсів [26]. Підприємство, як відкрита система, повинна розвивати, змінювати та обмінюватися технічними знаннями, пов'язаними з динамічними змінами та своєчасною адаптацією до нових умов, з метою формування удосконаленої бізнес-моделі [17].

Визначення інноваційного потенціалу може бути більш загальним та вказувати на ресурси, які підприємства повинні мати у

своєму розпорядженні для успішного створення та комерціалізації інновацій [18], або визначати конкретні ресурси, використовуючи потенціал яких, підприємство цілеспрямовано досягає обраного вектору розвитку або певного ефекту, зокрема підвищення конкурентоспроможності [22]. Деякі дослідники щодо визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства, приділяють особливу увагу організаційним аспектам, таким як, наприклад, науково-дослідні підрозділи, виробничі чи маркетингові підрозділи тощо [24].

Таким чином, за результатами аналізу та узагальнення існуючих підходів до визначення сутності інноваційного потенціалу, а також з позиції твердження того, що постійний розвиток інноваційного потенціалу дає можливість суб'єкту підприємства отримувати конкурентні переваги, вирішувати виробничі проблеми та займати стійку конкурентну позицію на ринку можна зробити висновок, що інноваційний потенціал підприємства є системою взаємопов'язаних науково-технічних, технологічних, кадрових, фінансових, матеріальних, людських ресурсів та нематеріальних складових (готовність та здатність підприємства та його управлінського потенціалу), що дозволяє забезпечити створення та впровадження нововведень, і їх подальше перетворення на кінцевий інноваційний продукт чи послугу, що, в свою чергу, комплексно забезпечує стійкий інноваційний розвиток підприємства.

Особливості формування інноваційного потенціалу підприємства визначають й особливості управління його розвитком. Кожне окреме підприємство має формувати свій унікальний механізм управління розвитком інноваційного потенціалу, який залежатиме не лише від розміру підприємства та специфіки продукції чи послуг, а й від кваліфікації управлінського персоналу, цілей підприємства, завдань та рівня поточного впровадження інноваційних процесів. Зазначений механізм являє собою сукупність цілей та завдань, методів та інструментів, а також методичного та інформаційного забезпечення управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства (таблиця 1).

Початковим елементом зазначеного механізму є цілі управління розвитком інноваційного потенціалу, а саме:

1) цілі, що встановлюються під час розробки стратегії розвитку підприємства,

2) параметри, що характеризують поточний стан інноваційного потенціалу підприємства,

3) зовнішні фактори, які безпосередньо чинять вплив на діяльність підприємства.

Слід зазначити, що цілі розвитку та функціонування підприємства та цілі розвитку його інноваційного потенціалу є пов'язаними між собою і, крім того, на всьому життєвому циклі підприємства актуальність кожної окремої мети є тимчасовою характеристикою, яка залежить від термінів планування. Отже, кожному мету необхідно класифікувати за однією з трьох категорій: короткострокової, середньострокової та довгострокової. Цілі управління розвитком інноваційного потенціалу своєю чергою визначають сукупність завдань, виконання яких необхідне для досягнення бажаного результату. Для кожного завдання мають бути визначені терміни його виконання, ресурси, які можуть бути використані, та відповідні значення параметрів і показників, за умови досягненні яких, завдання може вважатися виконаним, а мета реалізованою.

Для забезпечення розвитку інноваційного потенціалу як фактору зростання інноваційної активності підприємства виникає необхідність у пошуку нових підходів до формування механізму управління розвитком інноваційного потенціалу, що вимагає наявності гнучкої системи адаптації до змін зовнішніх та внутрішніх умов у процесі розробки та впровадження нововведень. Створенню ефективного механізму управління розвитком інноваційного потенціалу передують діагностика стану наявних у розпорядженні підприємства ресурсів, за допомогою якої визначаються можливості та напрямки впровадження інновацій, а також здійснюється аналіз складових інноваційного потенціалу.

Досягнення високої ефективності використання наявних ресурсів інноваційного потенціалу можливе шляхом реалізації довгострокових конкурентних переваг підприємства, пов'язаних із постійним стратегічним розвитком.

Таблиця 1

Елементи механізму управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства

Цілі	Завдання	Методи управління			
		Оперативне управління	Стратегічне управління	Управління за результатами	Проектне управління
		Інструменти управління			
Економічні	збільшення ринкової частки за рахунок інноваційної продукції; експорт інновацій	Доходи, витрати	Аbc - аналіз, Хyz - аналіз	BSC	Показники ефективності проекту
Виробничі	збільшення обсягів виробництва інноваційної продукції; забезпечення якості інноваційної продукції	Плани-графіки	Інноваційна стратегія	Показники інноваційного розвитку	Техніко-економічне обґрунтування проекту
Технологічні	впровадження / освоєння нового обладнання та технологій				
Кадрові	удосконалення кадрового забезпечення реалізації інноваційних проектів	Оцінка продуктивності праці	Кадрова стратегія	KPI	Система мотивації співробітників
Інвестиційні	забезпечення інноваційної спрямованості інвестиційних програм	-	Інвестиційна стратегія	Інвестиційний бюджет	Інвестиційний план проекту
Фінансові	збільшення вартості підприємства за рахунок інноваційного фактору	Бюджет витрат	Фінансова стратегія	Фінансові показники	IPO
Інформаційні	удосконалення інформаційного забезпечення інноваційної політики підприємства	Оперативна інформація про внутрішнє та зовнішнє середовище	SWOT-аналіз, PEST-аналіз	Система моніторингу	Опис процесів
Маркетингові	зростання іміджу підприємства / продукту, як інноваційного	Показники збуту	Маркетингова стратегія	Маркетинговий бюджет	PR-компанія
Управлінська	підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю	Робочі наради	Місія та цілі підприємства, Стратегія розвитку підприємства	Організаційна структура	Зміни організаційної структури
Організаційні	забезпечення координації підрозділів підприємства				

Тільки наявність дієвого механізму управління розвитком інноваційного потенціалу визначає ефективне здійснення інноваційних перетворень на підприємстві. При цьому основний підхід до управління розвитком інноваційного потенціалу повинен базуватись на методах удосконалення загального механізму управління підприємством, розробці найбільш ефективних методів управління інноваційною діяльністю, більш досконалих способів мотивації інноваційної активності персоналу тощо.

Ефективність застосування зазначених

методів управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства безпосередньо залежить від інструментів управління. В свою чергу, інструменти безпосередньо залежать від цілей управління та визначаються виходячи зі сформованого в рамках певних цілей кола завдань з урахуванням специфіки застосовуваних методів управління. Загалом інструменти управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства можна умовно поділити на складні та прості. Прості інструменти - це показники, які використовуються в рамках оцінки

результативності заходів (оціночні, контрольні, планові, плани-графіки). Складні інструменти – концепції, стратегії, програми, бюджети, формування яких здійснюється з урахуванням загальної концепції, стратегії, програми, бюджету підприємства тощо. Запропонований методичний підхід дозволяє визначити необхідність застосування кожного окремого інструменту управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства, залежно від цілей, завдань та методів управління.

Отже, управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства є першочерговим завданням, що стоїть перед топ менеджментом, оскільки саме постійний розвиток інноваційного потенціалу підвищує ефективність використання ресурсів підприємства з урахуванням сформованих стратегій його інноваційного розвитку, у тому числі шляхом максимально ефективного застосування методів та інструментів управління розвитком інноваційного потенціалу залежно від цілей та завдань, сформульованих у рамках загальної стратегії розвитку підприємства. Перехід підприємства на інноваційний шлях розвитку потребує розробки відповідних методів управління розвитком інноваційного потенціалу. Зазначені цілі досягаються шляхом тісної взаємодії всіх елементів механізму на кожному рівні формування та розвитку інноваційного потенціалу підприємства.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, в статті обґрунтовано, що постійний розвиток інноваційного потенціалу дає можливість підприємству отримувати конкурентні переваги, вирішувати виробничі проблеми та займати стійку конкурентну позицію на ринку. За результатами аналізу та узагальнення існуючих підходів до розуміння інноваційного потенціалу, в роботі удосконалено понятійно-термінологічний апарат через визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства, як

системи взаємопов'язаних науково-технічних, технологічних, кадрових, фінансових, матеріальних, людських ресурсів та нематеріальних складових (готовність та здатність підприємства та його управлінського потенціалу), що дозволяє забезпечити створення та впровадження нововведень, і їх подальше перетворення на кінцевий інноваційний продукт чи послугу, що, в свою чергу, комплексно забезпечує стійкий інноваційний розвиток підприємства. На основі дослідження особливостей формування інноваційного потенціалу підприємства в умовах динамічного оточення, в статті розвинуто концептуальні основи управління розвитком інноваційного потенціалу в частині розробки науково-методичного підходу, що передбачає наявність гнучкої системи адаптації до змін зовнішніх та внутрішніх умов у процесі розробки та впровадження нововведень. Створенню ефективного механізму управління розвитком інноваційного потенціалу передують діагностика стану наявних у розпорядженні підприємства ресурсів, за допомогою якої визначаються можливості та напрямки впровадження інновацій, а також здійснюється аналіз складових інноваційного потенціалу. Розроблений науково-методичний підхід враховує залежність та взаємозв'язок цілей розвитку інноваційного потенціалу від цілей розвитку та функціонування підприємства, а також сукупність завдань, методів та інструментів і методичного та інформаційного забезпечення управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства.

Теоретичні та методичні положення управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства вимагають подальшого поглибленого дослідження. Тож, метою подальшої роботи в даному напрямку слід визначити формування інструментарію оцінювання ефективності управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства.

Література

1. Верхоглядова Н.І., Каширнікова І.О. Методичний підхід до визначення інноваційного потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*, 2013. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2458>
2. Вострякова В.Ю. Сутність та елементний склад інноваційного потенціалу підприємства. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. Вип.

19: у 2-х ч. Черкаси: ЧДТУ, 2008. Ч. 1. С. 256-259.

3. Гаєвська Л.М. Інноваційний потенціал підприємства та його оцінка. *Глобальні та національні проблеми економіки*: наук. журнал. 2017. № 15. С. 192-196.

4. Гвініашвілі Т.З. Стратегічний розвиток підприємств України на основі інноваційної діяльності. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Серія «Економіка». НУВГП, Рівне: 2013. Вип. 3 (63). С. 51-57.

5. Голей Ю., Стасюк Ю., Крупський О. Дослідження світових тенденцій розвитку біотехнологій. *Інноваційна економіка*. 2022. №1. С. 12-22. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.1.2>

6. Гринько Т.В. Щодо інноваційного потенціалу як складової інноваційної активності підприємства. *Економіст*, 2010. №2. С. 56-58.

7. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Морока Д.М. Особливості та пріоритети інноваційного розвитку підприємницьких структур в сучасних мінливих умовах. *Економічний простір*, 2021. № 175. С. 52-58. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-10>

8. Гринько Т.В., Єфімова С.О. Роль інноваційного потенціалу підприємств у забезпеченні їхньої інноваційної активності. *Управління розвитком підприємства в інтеграційних умовах: колективна монографія* / за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпропетровськ: Біла К.О., 2014. С. 199-217.

9. Гурочкіна В.В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 5 (21). С. 51-57. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>.

10. Друкер П.Ф. *Бізнес и инновации*. ИД «Вильямс», 2007. 432 с.

11. Ілляшенко С.М. *Менеджмент та маркетинг інновацій: монографія*/ СумДУ. Суми: ВТД "Університетська книга", 2004. 616 с.

12. Петрович Й.М., Новаківський І.І. Методологічне та інвестиційне забезпечення розвитку інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2022. № 1(9). С. 106-118. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/apr/27452/220198verstka-108-120.pdf>.

13. Шендерівська Л. П., Кваско А. В. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємств. *Економічний простір*, 2021. № 166. С. 74-80. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/816/791>.

14. Ardito, L., Petruzzelli A. M., Dezi, L., Castellano, S. The influence of inbound open innovation on ambidexterity performance: does it pay to source knowledge from supply chain stakeholders? *Journal of Business Research*. 2020. Vol. 119. P. 321-329.

15. Arrigo, E. Open innovation and market orientation: an analysis of the relationship. *Journal of the Knowledge Economy*. 2018. Vol. 9. No. 1. P. 150-161

16. Barbara, C., Hart, P., Torfing, J. Public Value Creation Through Collaborative Innovation. *Public Management Review*. 2016. Vol. 19. No. 5. P. 655-669.

17. Bouncken, R. B., Kraus, S., RoigTierno N. Knowledge-and innovation-based business models for future growth: Digitalized business models and portfolio considerations. *Review of Managerial Science*. 2021. Vol. 15. No. 1. P. 1-14

18. Chesbrough, H. Business model innovation: it's not just about technology anymore. *Strategy & leadership*. 2007. Vol. 35. No. 6. P. 12-17.

19. Christensen, C., Raynor M. *The innovator's solution: Creating and sustaining successful growth*. Harvard Business Review Press, 2013. 320 p.

20. Danneels, E. The dynamics of product innovation and firm competences. *Strategic management journal*. 2002. Vol. 23. No. 12. P. 1095-1121.

21. Freeman C. The National System of Innovation in Historical Perspective. *Cambridge Journal of Economics*. 1995. Vol. 19. № 1.

22. Hacklin, F., Björkdahl J., Wallin M. W. Strategies for business model innovation: How firms reel in migrating value. Long range planning. 2018. Vol. 51. No. 1. P. 82-110.

23. Kianto, A., Sáenz J., Aramburu N. Knowledge-based human resource management practices, intellectual capital and innovation. *Journal of Business Research*. 2017. Vol. 81. P. 11-20.

24. Lanzolla, G., Markides, C. A business model view of strategy. *Journal of Management Studies*. 2021. Vol. 58. No. 2. P. 540-553.

25. Rasheed, M. A., Shahzad, K., Conroy, C., Nadeem, S., Siddique, M. U. Exploring the role of employee voice between high-performance work system and organizational innovation in small and medium enterprises. *Journal of Small Business and Enterprise Development*. 2017. Vol. 24. No. 4. P. 670-688

26. Viciunaite, V., Alfnes F. Informing sustainable business models with a consumer preference perspective. *Journal of Cleaner Production*. 2020. Vol. 242. P. 1-32.

27. Zayed, N. M., Mohamed, I. S., Islam, K. M. A., Perevozova, I., Nitsenko, V., & Morozova, O. Factors Influencing the Financial Situation and Management of Small and Medium Enterprises. *Journal of Risk and Financial Management*, 2022. 15(12), 554. <https://doi.org/10.3390/jrfm15120554>.

References

1. Verhoglyadova N.I., Kashirnikova I.O. (2013) Metodychnyi pidkhd do vyznachennia innovatsiinoho potentsialu pidpriemstva [A methodical approach to determining the innovative potential of an enterprise]. *Efficient economy*, No. 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2458>.
2. Vostryakova V.Yu. (2008) Sutnist ta elementnyi sklad innovatsiinoho potentsialu pidpriemstva [The essence and elemental composition of the innovative potential of the enterprise]. *Collection of scientific papers of the Cherkasy State University of Technology*. Series: Economic Sciences. Vyp. 19, ch. 1, pp. 256-259.
3. Gaevska L. M. (2017) Innovatsiinyi potentsial pidpriemstva ta yoho otsinka [Innovative potential of the enterprise and its assessment]. *Global and national problems of the economy*, no. 15, pp. 192-196.
4. Gviniashvili T. Z. (2013) Stratehichni rozvytok pidpriemstv Ukrainy na osnovi innovatsiinoi diialnosti [Strategic development of enterprises of Ukraine based on innovative activity]. *Bulletin of the National University of Water Management and Nature Management. Series "Economics"*, Vol. 3 (63), pp. 51-57.
5. Golei Yu., Stasyuk Yu., Krupskiy O. (2022) Doslidzhennia svitovykh tendentsii rozvytku biotekhnologii [Study of global trends in the development of biotechnology]. *Innovative economy*, no. 1, pp. 12-22. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.1.2>
6. Hrynk T. V. (2010) Shchodo innovatsiinoho potentsialu yak skladovoi innovatsiinoi aktyvnosti pidpriemstva [Regarding the innovative potential as a component of the innovative activity of the enterprise]. *Economist*, №2, pp. 56-58.
7. Grynko T. V., Gviniashvili T. Z., Moroka D. M. (2021) Osoblyvosti ta priorityty innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytskykh struktur v suchasnykh minlyvykh umovakh. [Features and priorities of innovative development of business structures in modern changing conditions] *Ekonomichnyi prostir*, № 175, pp. 52-58. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/175-10>
8. Grynko T.V., Yefimova S.O. (2014) *Rol innovatsiinoho potentsialu pidpriemstv u zabezpechenni yikhnoi innovatsiinoi aktyvnosti* [The role of innovative potential of enterprises in ensuring their innovative activity]. Management of enterprise development in integration conditions: collective monograph / by general. ed. T.V. Grynko Dnipropetrovsk: Bila K.O., pp. 199-217.
9. Gurochkina V.V. (2015) Innovatsiinyi potentsial pidpriemstva: sutnist ta systema zakhystu [Innovative potential of the enterprise: essence and system of protection]. *Economy: realities of time*, no. 5 (21), pp. 51-57. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>.
10. Drucker P.F. (2007) *Byznes y ynnovatsyy* [Business and innovations]. ID "Williams".
11. Ilyashenko S. M. (2004) *Menedzhment ta marketynh innovatsii: monohrafiia* [Management and marketing of innovations: monograph]. Sumy State University Sumy: VTD "University book".
12. Petrovych Y. M., Novakivskiy I. I. (2022) Metodolohichne ta investytsiine zabezpechennia rozvytku innovatsiinoho potentsialu promyslovykh pidpriemstv [Methodological and investment support for the development of the innovative potential of industrial enterprises]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika"*, no. 1(9). pp. 106-118.
13. Shenderivska L. P., Kvasko A. V. (2021) Napriamy rozvytku innovatsiinoho potentsialu pidpriemstv. [Directions for the development of innovative potential of enterprises]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 166. pp. 74-80. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/816/791>.
14. Ardito, L., Petruzzelli A. M., Dezi, L., Castellano, S. (2020) The influence of inbound open innovation on ambidexterity performance: does it pay to source knowledge from supply chain stakeholders? *Journal of Business Research*, Vol. 119, pp. 321-329.
15. Arrigo, E. (2018) Open innovation and market orientation: an analysis of the relationship. *Journal of the Knowledge Economy*, Vol. 9, No. 1, pp. 150-161
16. Barbara, C., Hart, P., Torfing, J. (2016) Public Value Creation Through Collaborative Innovation. *Public Management Review*, Vol. 19, No. 5, pp. 655-669.
17. Bouncken, R. B., Kraus, S., Roig-Tierno N. (2021) Knowledge-and innovation-based business models for future growth: Digitalized business models and portfolio considerations. *Review of Managerial Science*, Vol. 15, No. 1, p. 1-14
18. Chesbrough, H. (2007) Business model innovation: it's not just about technology anymore. *Strategy & leadership*, Vol. 35, No. 6, pp. 12-17.
19. Christensen, C., Raynor M. (2013) *The innovator's solution: Creating and sustaining successful growth*. Harvard Business Review Press.

20. Danneels, E. (2002) The dynamics of product innovation and firm competences. *Strategic management journal*, Vol. 23, No. 12, P. 1095-1121.
21. Freeman C. (1995) The National System of Innovation in Historical Perspective. *Cambridge Journal of Economics*, Vol. 19, № 1.
22. Hacklin, F., Björkdahl J., Wallin M. W. (2018) Strategies for business model innovation: How firms reel in migrating value. *Long range planning*, Vol. 51, No. 1, pp. 82-110.
23. Kianto, A., Sáenz J., Aramburu N. (2017) Knowledge-based human resource management practices, intellectual capital and innovation. *Journal of Business Research*, Vol. 81, pp. 11-20.
24. Lanzolla, G., Markides, C. (2021) A business model view of strategy. *Journal of Management Studies*, Vol. 58, No. 2, pp. 540-553.
25. Rasheed, M. A., Shahzad, K., Conroy, C., Nadeem, S., Siddique, M. U. (2017) Exploring the role of employee voice between high-performance work system and organizational innovation in small and medium enterprises. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, Vol. 24, No. 4, pp. 670-688
26. Viciunaite, V., Alfnes F. (2020) Informing sustainable business models with a consumer preference perspective. *Journal of Cleaner Production*, Vol. 242, pp. 1-32.
27. Zayed, N. M., Mohamed, I. S., Islam, K. M. A., Perevozova, I., Nitsenko, V., & Morozova, O. (2022) Factors Influencing the Financial Situation and Management of Small and Medium Enterprises. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(12), 554. <https://doi.org/10.3390/jrfm15120554>.
-

Abstract

GRYNKO Tatyana, HVINIASHVILI Tetiana, ROMANOVA Larisa

A scientific-methodical approach to the formation of a management mechanism for the development of the enterprise innovative potential

The paper substantiates the relevance of problems regarding the formation and development of the enterprise innovative potential as a system indicator that characterizes the level of its efficiency in the implementation of the innovative development strategy. In order to determine the specific features of the formation of the business entity's innovative potential, the article examines the main approaches of domestic and foreign scientists regarding the definition of this concept essence. The work summarized the approaches of foreign researchers to defining the essence of the innovative potential concept in three groups. Based on the results of the analysis and generalization of existing approaches to determining the essence of innovation potential, as well as from the standpoint of the statement that the constant development of innovation potential enables the business entity to obtain competitive advantages, solve production problems and take a stable competitive position on the market, the work improved the conceptual and terminological apparatus by defining the essence of the enterprise innovative potential, as a system of interconnected scientific and technical, technological, personnel, financial, material, human resources and intangible components (the readiness and ability of the enterprise and its management potential), which allows to ensure creation and implementation of innovations, and their further transformation into the final innovative product or service, which, in turn, comprehensively ensures sustainable innovative development of the enterprise. On the basis of the study of the formation peculiarities of the enterprise innovative potential in the conditions of a dynamic environment, the article develops the conceptual foundations of managing the development of innovative potential in the part of the development of a scientific and methodological approach, which provides for the presence of a flexible system of adaptation to changes in external and internal conditions in the process of developing and implementing innovations, and also takes into account the dependence and interrelationship of the development goals of innovative potential from the development and operation goals of the enterprise and the set of tasks, methods and tools and methodical and information management support for the development of the innovative enterprise potential.

Key words: *management mechanism, potential, innovative potential, innovative development, development management*

Стаття надійшла до редакції 15.11.2022 р.

Бібліографічний опис статті:

Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Романова Л. П. Науково-методичний підхід до формування механізму управління розвитком інноваційного потенціалу підприємства. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 30-38.

Grynko T., Hviniasvili T., Romanova L. (2022) A scientific-methodical approach to the formation of a management mechanism for the development of the enterprise innovative potential. *Innovation and Sustainability*, no. 4, pp. 30-38.